

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента Горбачової Катерини Миколаївни,

кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри приватного та соціального права Сумського національного аграрного університету на дисертацію **Валентини Олексіївни Латишевої «Правове регулювання соціальних відпусток за законодавством України»** що подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації.

Дисертаційна робота Валентини Олексіївни Латишевої є беззаперечно актуальною, оскільки в сучасних умовах ринкової економіки, розвитку нових форм господарювання важливе значення в забезпеченні реалізації соціально-трудових прав працівників відіграють саме норми трудового законодавства, які відображають функції соціального захисту працівників. І в цьому аспекті особливий інтерес викликає проблема використання працівниками своїх соціальних прав, в тому права на отримання соціальної відпустки. Правове регулювання та практична реалізація таких відпусток сьогодні потребують свого вдосконалення як і вся система соціально-правового захисту працівників в нових умовах господарювання. Нажаль, чинне законодавство України недостатньою мірою регулює соціальні відпустки і у цій сфері залишається багато невирішених питань. Тому дослідження сучасного стану нормативно-правового регулювання соціальних відпусток має важливе наукове та практичне значення для удосконалення чинного законодавства.

Тому, дисертація Валентини Олексіївни Латишевої «Правове регулювання соціальних відпусток за законодавством України», будучи комплексним науковим дослідженням, яке розкриває правове регулювання соціальних відпусток та можливості їх реалізації в умовах ринкової економіки є досить актуальним. За результатами дослідження

здійснено формування напрямів щодо вдосконалення правового регулювання соціальних відпусток в сучасних умовах систематизації та кодифікації трудового законодавства України. Дисертантка вперше розглядає соціальні відпустки через призму цілей сталого розвитку, як правовий елемент соціального захисту працівників із сімейними обов'язками та інших працівників, які мають соціальні підстави для їх надання, а відпустка без збереження заробітної плати розглядається як особливий вид соціальної відпустки для можливості реалізації працівником своїх особистих соціально життєвих обставин або значимих подій і наслідків.

Зв'язок з науковою тематикою.

Дисертацію виконано на основі аналізу чинного трудового законодавства України, позитивного досвіду зарубіжних країн з цього напрямку, практики реалізації соціальних відпусток, а також відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (підтриманих Указом Президента України №722/2019 від 30.09.2019 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1), інших нормативно-правових актів і науково-дослідних тематик кафедри приватного та соціального права Сумського національного аграрного університету: «Актуальні проблеми приватного та соціального права» (державний реєстраційний номер: 0117U002574; термін виконання: 01.2017-12.2021); «Питання правового регулювання приватних та соціальних відносин у сучасних умовах» (термін виконання: 2022-2027).

Наукова новизна і теоретичне значення дисертації.

Наукова новизна рецензованого дисертаційного дослідження сформульована відповідно до мети та завдань; полягає у тому, щоб з'ясувати основні проблеми правового регулювання і фактичної реалізації права працівників на соціальні відпустки; визначити правові

дефініції з урахування сучасного стану соціально-трудових відносин; виробити пропозиції щодо усунення суперечностей, заповнення прогалін, вдосконалення правових норм для зміцнення соціальних гарантій та поліпшення правового захисту соціально-правових прав працівників.

уперше:

- соціальні відпустки розглядаються через призму цілей сталого розвитку, як правовий елемент соціального захисту працівників із сімейними обов'язками та інших працівників, які мають соціальні підстави для їх надання, що передбачені чинним трудовим законодавством або угодою сторін;

- надано авторське визначення соціальної відпустки, як встановлений трудовим законодавством або відповідною угодою період, впродовж якого працівник звільняється від виконання трудової функції для реалізації сімейних обов'язків по народженню і вихованню дітей, тимчасової непрацездатності та з інших сімейних обставин і поважних причин, або з соціально значимих подій і наслідків;

- сформульована доцільність розширення підстав для надання соціальних відпусток працівникам які поєднують свою професійну діяльність з виконанням сімейних обов'язків, як чиннику поновлення майбутнього трудового потенціалу країни;

- відпустка без збереження заробітної плати розглядається як особливий вид соціальної відпустки;

- запропонована необхідність в нових умовах господарювання законодавчо розширити можливості роботодавця в наданні соціальних відпусток як в односторонньому порядку так і при укладенні колективного договору, а також додаткові пільги та соціальні гарантії працівникам з сімейними обов'язками.

удосконалено:

- визначення поняття відпустки;

- змістовність правового режиму відпусток за ознакою їх цільового призначення;

- досліджено, що з розвитком трудового законодавства вбачається тенденція до вдосконалення та розширення критеріїв класифікації відпусток;

- встановлено, що в умовах розбудови соціальної та правової держави і трудові відносини за своїм змістом та суттю повинні відображати соціальний та правовий характер взаємовідносин між працівником і роботодавцем;

- сформульовано, що належна реалізація права на соціальну відпустку як виду соціального захисту працюючої людини допомагає зміцненню почуття людської гідності, досягненню рівності й соціальній справедливості, підвищенню індивідуального статусу людини й розвитку демократичних засад суспільства, тим самим здійснює реалізацію окремих елементів цілей сталого розвитку.

дістали подальшого розвитку:

- партнерство заради сталого розвитку: соціальний діалог, соціальне партнерство, колективний договір, як додаткові фактори забезпечення прав людини, продуктивної зайнятості та гідної праці;

- наукові підходи до розширення підстав надання соціальних відпусток шляхом децентралізації чинного трудового законодавства в нових умовах господарювання;

- питання адаптації зарубіжного та міжнародного досвіду з надання соціальних відпусток до національного законодавства в умовах його кодифікації;

- напрями вдосконалення норм трудового права України, як важливого фактору по забезпеченню працевлаштування населення його соціального захисту, подальшого розвитку економічних відносин та на їх основі ефективної стабільності трудових правовідносин.

Практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що сформовані результати дослідження мають науково-теоретичне та практичне значення та можуть бути використані в різних сферах, як вказує дисертантка: в науково-дослідній сфері; правотворчості при надання пропозицій по вдосконаленню законодавства щодо правового регулювання соціальних відпусток; при правозастосуванні; в освітньому процесі – під час викладання дисциплін “Трудове право” та “Право соціального забезпечення”, а також при підготовці підручників, навчально-методичних посібників та текстів лекцій з цієї тематики та низки інших курсів і спецкурсів, дотичних до окреслених в дисертаційному дослідженні питань, удосконаленні навчально-методичного забезпечення

Головні результати, отримані особисто автором.

Дисертація є самостійною завершеною науковою роботою, в якій вперше здійснено комплексне дослідження правового регулювання соціальних відпусток за законодавством України в нових умовах господарювання та соціальної політики держави, в також реалізації цілей сталого розвитку. Сформовані в дисертації теоретичні положення, узагальнення, висновки, рекомендації, пропозиції щодо удосконалення законодавства в межах досліджуваної теми обґрунтовані на підставі особистих досліджень авторки, професійного досвіду з юридичної практики, у результаті опрацювання й аналізу наукових і нормативних джерел. Більшість питань, що висвітлюються у роботі, підіймаються вперше, інші розглянуті з новим підходом до правових позицій, вирішення окремих спірних питань отримало у роботі додаткове обґрунтування.

Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. З аналізу змісту тексту дисертації вбачається дотримання дисертанткою вимог академічної доброчесності у повному обсязі, що підтверджується наступним: дисертація Латишевої В. О. містить посилання на

згадані автором у тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право. За результатами перевірки дисертації на плагіат в програмі StrikePlagiarism.com, згідно протоколу перевірки роботи виявлена допустима кількість запозичень, які у свою чергу оформлені коректно і не мають ознак плагіату.

Таким чином, у дисертаційному дослідженні не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Основні наукові результати дисертації обговорювалися на всеукраїнських, міжнародних науково-практичних конференціях, міжнародних круглих столах, міжнародних юридичних форумах, а саме: «Соціальні відпустки в контексті розбудови соціальної держави/Проблеми розвитку соціально-трудових прав та профспілкового руху в Україні» (м. Харків, 2020 р.); «Соціальна відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, як елемент соціального захисту працюючих жінок» (м. Кривий Ріг, 20 березня 2020 р.); «Види соціальних відпусток за чинним законодавством України» (м. Харків, 04.06.2021 р.); «Соціальні відпустки як важливий чинник соціальної держави» (Суми. СНАУ, 16-20 листопада 2020 р.); «Сучасні концепції держави та їх розвиток» (Суми, 2020 р.); «Правове регулювання надання додаткових відпусток працівникам, які мають дітей» (м. Київ, 12.03.2021 р.); «Відпустка без збереження заробітної плати як особливий вид соціальних відпусток. Актуальні проблеми приватного та публічного права» (м. Харків, 02.04.2021 р.).

Кількість наукових публікацій.

Основні положення та результати дисертації викладені в 3 наукових працях, що входять до переліку фахових наукових видань України (категорія Б), та 7 тез на науково-практичних конференціях.

Зауваження і побажання до змісту

Варто зазначити, що дисертація підготовлена за класичним планом, складається із трьох розділів, що містять 9 підрозділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 211 сторінки, з них 182 сторінок основного тексту, список використаних джерел (224 найменувань) – 24 сторінок, додатки – 5 сторінок. Роботі притаманна логічна довершеність та цілісність, а висновки по роботі характеризуються стислістю та чіткістю.

Разом з тим, деякі висновки та пропозиції, зроблені В. О. Латишевою в дисертаційному дослідженні «Правове регулювання соціальних відпусток за законодавством України», потребують додаткового наукового обґрунтування або можуть бути предметом наукової дискусії.

Так, мені імponує висловлювання дисертантки про подальший розвиток договірних відносин в трудовому праві, бо договірні відносини в свій час, входили і в коло моїх наукових інтересів. Але, в дисертаційній роботі бажано було б підкреслити, в яких життєвих ситуаціях повинні відігравати свою роль договірні відносини при наданні відпусток соціального характеру та випадків їх матеріального забезпечення. Більше розкрити суть і зміст соціального захисту з боку роботодавця та в межах реалізації умов колективного договору.

В роботі багато уваги приділяється зарубіжному досвіду розвинутих країн світу в наданні та реалізації соціальних відпусток, але виникає питання, яким шляхом запровадити такий позитивний досвід в реалізацію трудових правовідносин в Україні, враховуючи сучасний економічний стан держави та відповідний стан розвитку суспільства. Але ці висловлювання не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Латишевої Валентини Олексіївни та носять рекомендаційний характер.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю ради.

Дисертаційна робота Латишевої Валентини Олексіївни на тему «Правове регулювання соціальних відпусток за законодавством України», яка подана до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, основними результатами обґрунтованості, основними положеннями і результатами опублікованими у фахових виданнях, новизною постановки та практичним значення, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022р., зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності, а авторка дисертації Валентина Олексіївна Латишева заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри приватного

та соціального права

Сумського національного аграрного університету

універси

Катерина ГОРБАЧОВА

